

www.edebiyyatqazeti.az

19 sentyabr 2020-ci il.

Şənbə № 40-41 (5268-69)

Azərbaycan Yaziçilər Birliyi

dəbiyyat QAZETİ

1934-cü ildən

www/ayb.az

Qiyməti 40 qəpik

Qəzenəfər ƏLİYEV - 90

**Yahudi professor,
“Naqşbandi şeyxi”
və pantürkizmin
qurucusu
VAMBERİ**

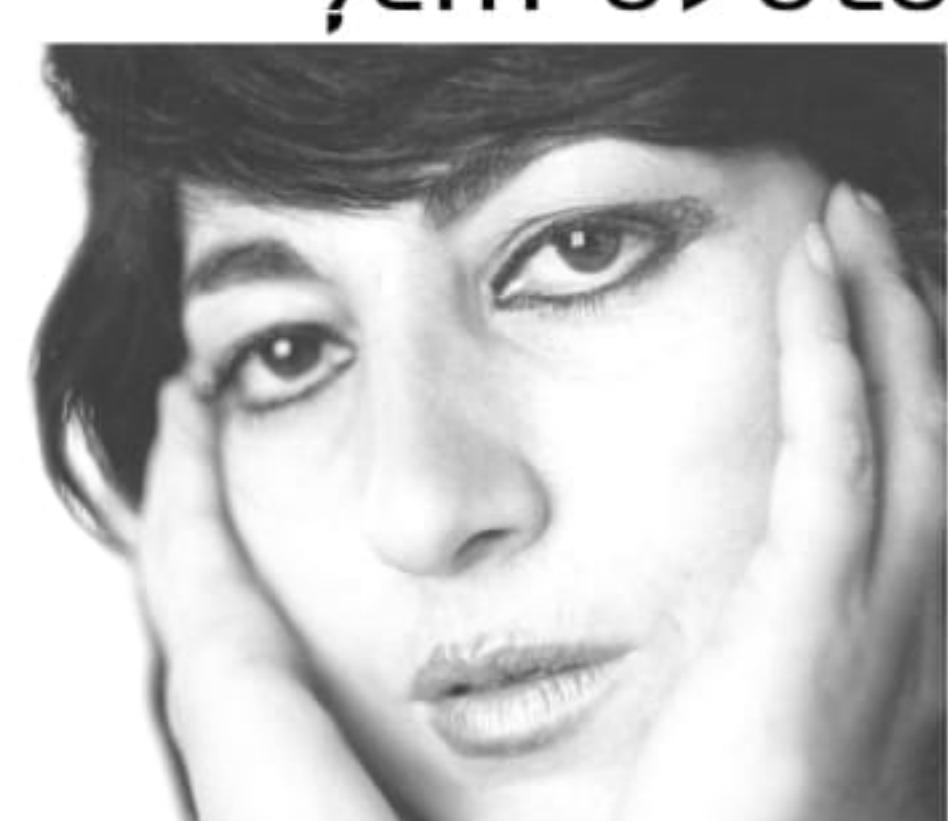
Azər Turan

Silentium

Səh.14-15

NURANGIZ GÜN
BƏYNƏLXALQ
ŞEİR ÖDÜLÜ

NURANGIZ GÜN
INTERNATIONAL
DƏFLƏRİ DƏLİZƏ

əkt 2020 Bakı

“Yux Xu kimi”

bir ömür

Rais RƏSULZADƏ:

Səh.24

“Bu adın arxasında böyük bir xalq dayanır”

“VARİSLƏR”

"Nurəngiz xanımın əsərində yaxşı üçün çox vacib olan keyfiyyətlərdən birinə - səmimiyyətə söz ola bilməz" - bu, Xalq yazarı Mirzə İbrahimovun sözləridir.

"Biz durduqca, bizdən sonra gələn nəşilər durduqca ölməz şairəmizin sözü, şeiri həmişə yaşayacaq" - bunu Xalq yazarı Anar deyir. "Poeziya ilə, şeirlə əkiz doğulmuşdu" - deyir Xalq şairi Fikrət Qoca.

Akademik Rafael Hüseynovun "adi adamlar kimi yol getməyən, ayağı yerə dəyməyən, buludlar üstündə gəzən, bir tənha yarpaq kimi uçan, süzən..." - kimi gözəl sözlərlə anılır o.

Akademik Isa Həbibbəyi onun yaradıcılığını "günəşə boyylanın bənövşə çıçəyinə"

bənzədir. Akademik Teymur Kərimli isə hesab edir ki, onun yaradıcılığını mütaliə eləmək təhlükəlidir, çünki bundan sonra onun kimi düşünmək, onun kimi şeir demək, onun kimi piçildamaq və onun kimi hayqırmaq isteyirsin.

ABŞ, Türkiyə, İtalya, Özbəkistan, Fransa, Monteneqro, Ruminiya, Moldova... daha haralar və daha kimlər danışmayıb onun barəsində. Bir-birindən maraqlı və gözəl bu təsbitlərin sayı və çəngəfəsi genişlənsə də ünvani birdir: bir neçə gündən sonra doğum gününü qeyd edəcəyimiz, xatirəsini əziz tutduğumuz, XX əsrin ikinci yarısında Azərbaycan ədəbiyyatının en güclü və özünəməxsus poetik səslerindən olan görkəmli şair, nasir və publisist Nurəngiz Gün.

* * *

1938-ci il sentyabr ayının 21-də Bakı şəhərində anadan olub. Mədəniyyət və İncəsənət Universitetini bitirib. 1960-1974-cü illərdə Azərbaycan Televiziya və Radio Verilişləri Komitəsində direktor işləyib, 1979-1984-cü illərdə Azərbaycan Dövlət İncəsənət Universitetində səhnə danışıçı və nitq mədəniyyəti kafedrasında müəllim olaraq çalışıb. Ədəbiyyata "Tanrı" (1980) povesti ilə golub. O vaxtdan indiyədək məhsuldar yaradıcı yol keçən Nurəngiz Gün "Əsrin son yuxusu", "Ağ qanadlar", "Salamat ol, Ağca yol", "Quzey Kıbrıs rüzgarları", "Qar romanı", "Xocalı simfoniyası", "Sevgi ağacının elegiyası" poemalarının və yüzlərlə şeirin, "Əbədi və əsrarəngiz" silsilə sonetlərin, "Ən hündür çıçək təpəsi və qar quyu", "Qırımızı gecə" kimi povest və hekayələrin, publisist yazılarının, pamphletlərin, teatr resenziyalarının müəllifi dir.

Nurəngiz Gün 6-10 may 1990-ci il tarixində Əskişəhərdə keçirilən Yunus Əmrə Konqresinin, 1992-ci ilin iyundan isə Türksoyun Ankarada keçirilən I qurultayının Azərbaycan tərəfindən ilk iştirakçı olub. O, 1998-ci ildə Azərbaycan dövlət nümayəndə heyətinin tərkibində Türkəlli Xalqların Bursada keçirilən VI qurultayının, 2005-ci ildə isə Dünya Azərbaycanlıları Konqresinin İsvəndə keçirilən qurultayının nümayəndəsi olub. Həmin qurultayda şairin "Xocalı simfoniyası" poemasının əsasında çəkilən eyniadlı sənədlə-bədii film nümayiş etdirilib.

"Nurəngiz Gün Beynəlxalq Şeir Ödülü-2020"nin qalibləri müəyyənləşdi

Əsrin ən böyük faciələrindən biri kimi tarixə düşən, Azərbaycan xalqının əbədi dərdi olan Xocalı qətləmə barədə Nurəngiz Günün böyük yanğıyla qələmə aldı, bu faciəmizə həsr edilmiş ilk bədii əsər olan "Xocalı simfoniyası" poeması 2004-cü ildə Lider Televiziya, 2008-ci ildə Azərbaycan İctimai Televiziya, 2011-ci ildə isə Azərbaycan Televiziya və Radio Verilişləri Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti tərəfindən ekranlaşdırılıb. Nurəngiz xanımın 1kinci Dünya müharibəsinin dəhşətlərindən və bu müharibədə Azərbaycan xalqının verdiyi itkilərdən, göstərdiyi qəhrəmanlıqlardan bəhs edən "Salamat ol, Ağca yol" poemasının və humanizm ideallarını tərənnüm edən "Tanrı bəşər övladıdır" povestinin əsasında filmlər çəkilib. Onun Yuqoslaviyada Novo-Makedoniya nəşriyyatı tərəfindən buraxılan "Səslər" adlı dünya almanaxında çap olunan doqquz şeiri "Yaşıl budaq" (1987, Üsküp) mükafatı ilə təltif edilib. Publisistik yaradıcılığı "Türk millətinə xidmətlərinə görə" formulu ilə təqdir edilərək Azəri-Türk Qadınları Birliyinin "Sara Xatun" Fəxri Diplomuna (2001) layiq görürlüb. Nurəngiz Gün "Humay" Beynəlxalq Mükafatı (2005), Gürcüstan Azərbaycanlıları Ziyahılar Birliyinin Fəxri Fərmanı (2006), Qafqaz-Media İctimai Birliyinin "Vicdanlı qələm" (2006), "Müqəddəs qələm" (2007) və "Cəsarəti qələm" (2009) diplomları ilə təltif edilib. 2009-cu ildə "Xocalı simfoniyası" poemasına görə Mahmud Kaşqarı Fondu-nun mükafatını, 2014-cü ildə isə Türk Dünyası Araşdırmaçıları Beynəlxalq Elmlər Akademiyasının "Türk Ədəbiyyatına Xidmet" Beynəlxalq mükafatını alıb. Azərbaycan Yazarlar Birliyinin və Azərbaycan Jurnalistlər

Birliyinin üzvü olub. 2006-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin imzaladığı sərəncamla Prezident təqaüdünə layiq görülüb. Nurəngiz Gün 2014-cü il dekabrın 20-də 76 yaşında vəfat edib.

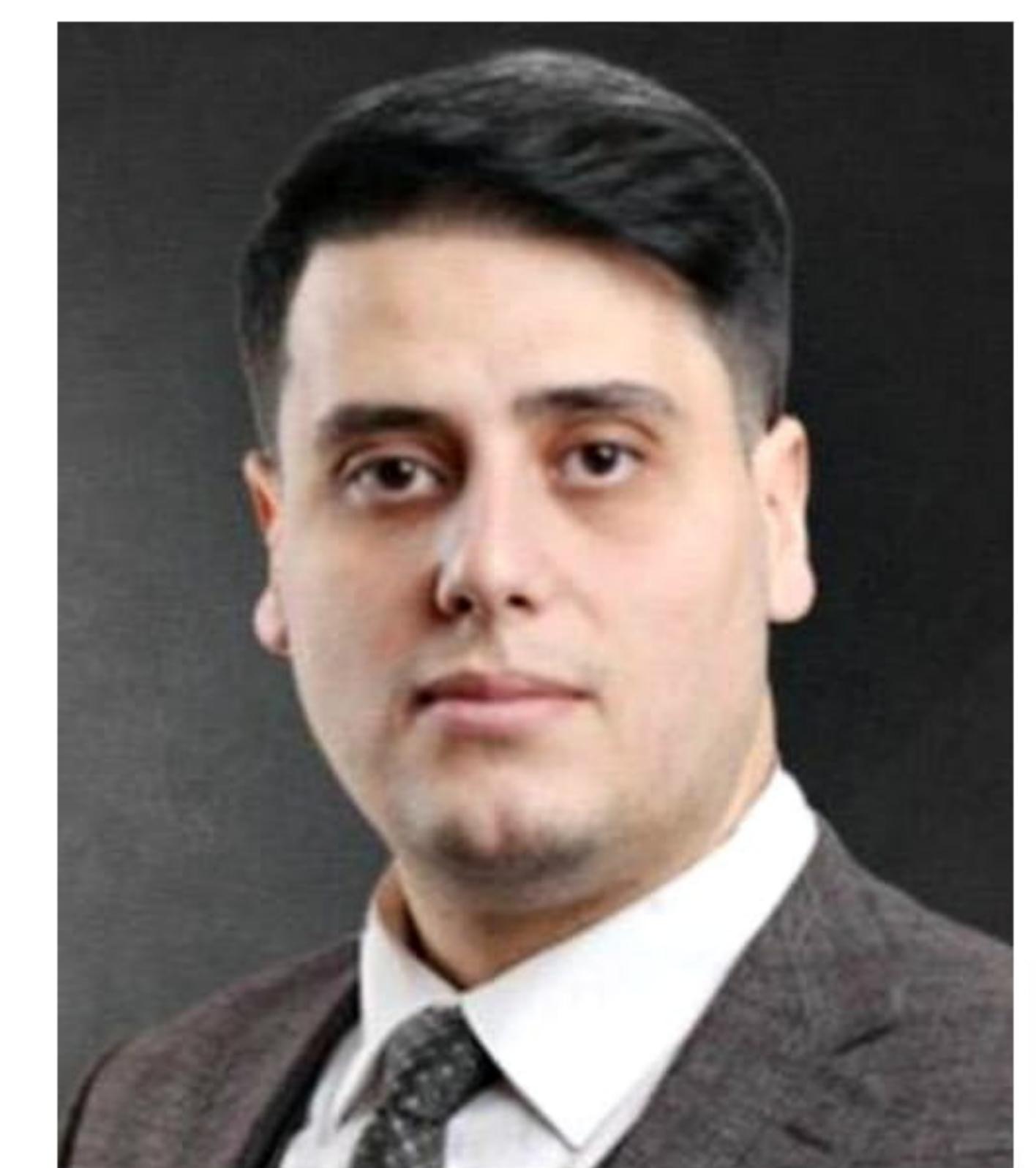
* * *

Nurəngiz Günün poeziyası hər keçən gün öz üfüqlərini genişləndirir, müxtəlif dil-lərə tərcümə edilir, nüfuzlu jurnal və dərgilərdə, ədəbiyyat saytlarında dərc edilir. Görkəmli şairənin adı beynəlxalq məqyas qazanır. Bir neçə ay əvvəl xəbər verdiyimiz kimi, artıq şairənin adını daşıyan beynəlxalq ədəbi mükafat da təsis edilmişdir - "Nurəngiz Gün Beynəlxalq Şeir Ödülü". Müxtəlif xalqların təmsiciisi olan tanınmış şairlərin yaradıcılığını Azərbaycanda tanıdaq və yalnız əcnəbi şairlərə veriləcək, eyni zamanda həm Nurəngiz Günün yaradıcılığını, həm də onun simasında bütövlükde XX əsr Azərbaycan

kəni müəyyənləşdirdik. İtaliya, Moldova, Monteneqro. Təbii ki, həm bu ölkələrin, həm də türkəlli ölkələr olaraq Türkiye və Özbəkistanın ədəbi proseslərindən az-çox xəbərimiz vardı deye, hər ölkədən ilkin olaraq 3 ədəbi seçdik, onların həyat yolunu, yaradıcılıqlarını gözdən keçirdik. Müzakire etdik, yuxarıda söylədiyim prinsiplər baxımdan qiymətləndirdik. Demək olar ki, yekdiliklə Türkiyədən Gülsüm Cengizi, Özbəkistandan Xasiyyət Rüstəmi, İtaliyadan Laura Qaravaqlanı, Moldovadan Nikolay Spetaru-nu və Monteneqrodan Bojidar Proroçi seçdik. Yalnız Monteneqro məsələsində bir az fikirlər haçalanırdı. Çünkü orda həm yaş etibarılı böyük, həm nüfuz etibarılı bəlkə də daha ciddi bir ədib vardı ki, nisbətən gənc Bojidarın namızədiyi məsələsində mən təkid etdim...".

* * *

Müsahiblərimizlə səhbətdən məlum olu ki, "Nurəngiz Gün Beynəlxalq Şeir Ödülü" hər il görkəmli şairənin doğum günü, sentyabr ayının 21-də təqdim ediləcək. Və bu il qaliblər artıq bir aydır müəyyənləşib. Tərcümə, redaktə, dizayn, təşkilatçı kimi işlər arxada qalıb. "Nurəngiz Gün Beynəlxalq Şeir Ödülü-2020"-nun qalibləri olan 5 tanınmış şairin mətnlərinin yer aldığı nəfis antologiya işq üzü görüb. Antologiyaya hər şairdən 7 şeir daxil edilib. Eyni zamanda qalib şairlər öz şeirlərini ifa ediblər və bu ifaları, habelə mükafatla bağlı təəssüratlarını ifadə edən videoyazılı təşkilat komitəsinə göndəriblər. Ödül hər bir şairə "Poetik uğurlarına və ədəbi prosesə töhfələrinə görə" düsturu ilə verilib.

Eyni zamanda, lap bu günlərdə isə "Nurəngiz Gün Beynəlxalq Şeir Ödülü-2020"-nın diplomları, xüsusi mükafatlar və nəşrlər ünvanına göndərilibdir. Pandemiya və xüsusi rejimlə əlaqədar olaraq ödülü təqdimetmə mərasimi ertələnənə də, həmin videoyazılıların göstəriləcəyi, antologiyanın təqdim ediləcəyi gözəl poeziya gecisi yaxın aylarında mütləq keçiriləcək və bu haqda mətbuat, media nümayəndləri məlumatlandırılacaqlar.

* * *

"Nurəngiz Gün Beynəlxalq Şeir Ödülü" təşkilat komitəsinin üzvü, millət vəkili Jalə Əliyeva görülən işləri yüksək qiymətləndirdi və zəhmət çəkən hər bir kəsə minnətdarlıq etdi: "Nurəngiz Günün mənəvi varisi mən təşkilat komitəsində olmağımdan olduqca məmənunam. İnanıram ki, bu nəcib iş, ilk növbədə, bütövlükdə ölkəmizin mədəniyyətinin təbliğində və adının uca tutulmasında, sonra isə çox dəyərləri Azərbaycan şairəsi Nurəngiz Gün ədəbi irlisinin təbliğində önəmli rol oynayacaq. Bu prosesə dəstək verən hər bir struktura və insana - Azərbaycan Yazarlar Birliyinə, birliyin Bədii Tərcümə və Ədəbi Əlaqələr Mərkəzinə, Həsən bəy Zərdabi İrs Mərkəzinə, Bakı Kitab Mərkəzinə, Mədəniyyət kanalına, "Ədəbiyyat qəzetləri"nə, "525-ci qəzet"ə, "Ulduz" jurnalına, artkas-pi.az saytına, bütün dostlara minnətdaram...".

Bir yarpaq: "Nurəngiz Gün Beynəlxalq Seir Ödülü-2020"nin qalibləri

Dəyərli dostlar, hamınıza salamlayıram.
Nurəngiz Gün Beynəlxalq Seir Ödülü mərasiminin dəyərli iştirakçıları, azərbaycanlı şair və yazıçı dostlar, əziz şeirsevərlər, hamınıza sevgi və hörmətlə bir daha salamlayıram. Bu gün dilimizin, sözlərimizin, xalqlarımızın qardaşlıq məclisində göründük; bizi görüşdürən şeirdir. Azərbaycanın önəmli şairlərinən olan Nurəngiz Günün adını daşıyan bu ödülü ilk alanların sırasında olmaqdan böyük qürur və sevinc duyuram.

İncəliklərin, paylaşımının, sevgi və saygının azaldığı, insanların bu pandemiya səbəbiylə acılar çəkdiyi günü müzdə şeiri duyan və duyuran insanların varlığı bir ümidi dir. Bu ümidi duyurdugunuz üçün sağı olun, var olun. Məni bu ödülü layiq bilən Nurəngiz Gün Beynəlxalq Seir Ödülü təşkilat komitəsinə təşəkkür edirəm, bu mükafata Özəkbəstan, Moldova, Montenegro və İtaliyadan layiq görürlən digər həmkarlarımı təbrik edirəm.

Bu ödülü barış üçün, uşaq-cların, qadınların acılarının sona yetməsi, anaların göz yaşalarının axmaması, dünyamızdakı insanların sağlıq, əminlik üçündə yaşaması diləyi ilə alıram.

Ürəyim

Siz mənim
sakit görünməyimə baxmayın,
fırtınalar qopur içimdə
Dolmuşam yağmur buludları kimi,
toxunsanız boşalmayacam, xeyr,
yağmaq üçün baharı gözləyirəm,
gözləyirəm
açmağını ərik çiçəklərinin,
sevgiyələ
toxunmaq üçün yarpaqlarına.

Ürəyim,
sönməmiş yanardağ,
qaynar, coşqulu,
səssiz.

Tərcümə:
Səlim BABULLAOĞLU

Azərbaycanlı oxucuları salamlayıram, şeir, bütünlükdə ədəbiyyat naminə bu mədəni mübadiləni alqışlayıram. Hesab edirəm ki, poeziya daha yaxşı dünya üçün insanlar arasında etibarlı körpülərdən biridir. Çox şadəm ki, görkəmli Azərbaycan şairəsi Nurəngiz Günün adı ilə bağlı bu mükafati ilk alanların sırasındayam və bu mənim üçün böyük şərəfdir.

Yusif

Yusif anasının yanında,
yerdə yaruzalı oturmuşdu.
Günəşin şüası
uşağıñ gözünü qamaşdırır.
Səhərdən göydə bir şimşək,
bir partlayış vardi:

bəlkə bir firtinayıd,
amma yağışısız bu firtına torpağı yeraltı sularda batırıldı.
Mühərribə - mənanın
sərhədini yixir ilk əvvəl.

Bəlkə bir oyundu,
anası əllərini qarnı üstündə
çarpazlayıb uzanmışdı,
neçə saatdı ki, durmurdı.
Bu yoxsul evin əşyaları da
yox oldu yerin altında.

Yusif qanlı
qum dağlarından o yanda
qardaşının və atasının
qətl edildiklərini bilmirdi.
Anası mərhəmət dolu
nağıllar danışardı həmişə.
Anasının səsini gözləyir Yusif.

Tərcümə:
Səlim BABULLAOĞLU,
Nicola VERDERAME

İki il əvvəl Bakıda Nurəngiz xanımın məzarını ziyarət etdim və böyük bir tədbirə qatıldım. O vaxtları Nurəngiz xanımın şeirlərini özəbəkcəyə çevirib bir kitab nəşr etdirmək fikri ağılma gəldi.

Əslində, Nurəngiz Gün Poeziya Ödülü təkcə Azərbaycan üçün deyil, ümumdünya ədəbi prosesi üçün böyük bir hadisədir. Çünkü hər bir ödülü mərkəzində ədəbiyyata saygı vardır. Mükafatın təsisçiləri nə məni bu ödülü layıq gördük-ləri üçün dərin təşəkkür edirəm.

Bunca il hardaydın, hardaydın axı...

Bunca il hardaydın, hardaydın axı,
Necə arınarıq bu qədər səhvən?
Nə bir dəfə olsun döydün qapımı,
Nə də yolun düşdü bizim tərəfdən.

Hazıram getməyə...
bax, geyinmişəm...
Daha bu dünyada
qalmaq çötindi.
Ömrümün küncündə
durub sən məni,
Sanki ötürməyə çıxmışan indi.

Tərcümə:
Səlim BABULLAOĞLU,
İvan PILKİN

Mənim üçün böyük şərəfdir və olduqca sevindiricidir ki, bu beynəlxalq mükafata layiq görülmüşəm. Bu mükafat, əlbəttə, indiyə qədər aldığım digər mükafatlardan mənim üçün həm ona görə qiymətlidir ki, Azərbaycan xalqının görkəmli şairəsi Nurəngiz Günün adını daşıyır.

Bu mükafat həm də bizim ədəbi-mədəni əlaqələrimizin möhkəmlənməsi üçün də əhəmiyyətlidir. Axtı insanlar poeziya vasitəsilə, nəinki sözün qiymətini yenidən kəşf edirlər, həm qurucu olan bədii Sözün vacibliyini anlayırlar.

Heç kimə və heç hara telegram

soyuq/ qəlb üzüdən soyuq/
ucuz əşyalar/ qədim si-fətlər/ darvazaları taybatay
açıq dəlixana/ dəyişkən
hərəkətlər/ səhvələr/ satqınlıq/
xarabalıq/ toz basmış bütələr/
saitsiz udulmuş sözələr/ cavabsız
suallar/ yarıyacan

oxunmuş kitablar/
cinayətlər/ texniki, adı/
narincı inqilablar/
və bütün bunların arasında
payızdan vəcdə gələn sən,
bir də sənə heç etiraz etmək
istəməyən mən.

Tərcümə:
Səlim BABULLAOĞLU,
Lena RUT

Bizdən uzaqda olan əziz və hörmətli azərbaycanlı dostlar!
Mənim üçün sizlərin təqdim etdiyi Nurəngiz Gün Beynəlxalq Şeir Ödülüünü almaq şərəfdir. Mən monteneqroluyam, qədim Setine adlı şəhərdən. Həyatum və yaradıcılığım üçün böyük mənası olan bu mükafata görə siza təşəkkür etmək istiyirəm. Əminəm ki, bu hadisə Azərbaycan və Montenegro arasındaki mədəni əlaqələrin genişlənməsinə xidmət edəcək. Qoy, Azərbaycan və Montenegro əbədi var olsunlar.

Sən yenə məni bihuş edirsən

Gözəl qadın,
tənhalığın
qandalları qolumda,
hisslərin dibsiz quyusundan,
dolanbacından
sənə yazıram,
dilimdədir adın,
ahlardan anlayıram.
Şeirlərim
sənin toxuduğun
sevgi nağılinin ipləridir,
hisslərin əbədi qəsrində
sixılenda
onlardan tuturam,
bir anlıq da olsa,
işığa çıxıram.
Sən yenə mənibihuş edirsən,
bu gecə özünü mənə verirsən.

Tərcümə:

Səlim BABULLAOĞLU,
Lena RUT